

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний
Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС
обов'язкового освітнього компонента
ГЕОГРАФІЯ НАСЕЛЕННЯ З ОСНОВАМИ ДЕМОГРАФІЇ

рівень вищої освіти бакалавр
спеціальність 106 Географія
(шифр і назва спеціальності)
освітньо-професійна програма Географія
(назва освітньо-професійної програми)

Силабус обов'язкового освітнього компонента «ГЕОГРАФІЯ НАСЕЛЕННЯ З ОСНОВАМИ ДЕМОГРАФІЇ» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань *10 Природничі науки*, спеціальності *106 Географія*, освітньо-професійної програми *Географія*.

Розробник: Слащук А. М., доцент кафедри економічної та соціальної географії, кандидат географічних наук, доцент

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми:

Міщенко О. В.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії

протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

Погребський Т. Г.

І. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	<i>10 Природничі науки</i> <i>106 Географія</i> <i>Географія</i> <i>бакалавр</i>	Обов'язковий
		Рік навчання - 2-ий
		Семестр - 4-ий
Кількість годин/кредитів 120/4		Лекції – 32 год.
		Практичні (семінарські) - 40 год.
		Самостійна робота – 40 год.
		Консультації – 8 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Форма контролю: <u>екзамен</u>

ІІ. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	Слащук Андрій Миколайович
Науковий ступінь	Кандидат географічних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Доцент кафедри економічної та соціальної географії
Профайл	https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/Слащук_Андрій_Миколайович
Телефон	+380974947924
E-mail	slashchuk.andriy@vnu.edu.ua
Консультації	Очні консультації: 2 академічні години кожної середи 12.00–14.00, аудиторія С-620

ІІІ. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Анотація освітнього компонента.

Освітній компонент «Географія населення з основами демографії» є складовою частиною обов'язкових освітніх компонентів циклу загальної підготовки. Предметом вивчення освітнього компонента є ознайомлення здобувачів освіти з науковим статусом географії населення, становленням і розвитком її у світі та в Україні.

Пререквізити

Освітні компоненти що містять базові знання, уміння й навички природничої та соціально-економічної географії.

Постреквізити

Освітні компоненти, для вивчення яких потрібні знання, уміння й навички, що здобуваються по завершенню вивчення освітнього компонента «Географія населення з основами демографії»: «Геоглобалістика», «Переддипломна педагогічна практика», «Написання випускної кваліфікаційної роботи», «Атестаційний іспит», а в подальшому – у професійній діяльності.

Мета і завдання освітнього компонента

Метою викладання освітнього компонента «Географія населення з основами демографії» є набуття здобувачами освіти теоретичних і практичних знань трьох головних напрямків вивчення: формування чисельності населення (а отже, її динаміки, природного і механічного руху), складу (етнічного і соціального), розселення населення. Важливим для неї, зокрема у вивченні чисельності населення і його природного руху (відтворення) є вивчення статево-вікової структури і механічного руху, з якими пов'язано формування трудових ресурсів.

Результати навчання (Компетентності)

Компетентності, формування котрих забезпечує освітній компонент «Географія населення з основами демографії»:

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 2.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 6.** Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 7.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 8.** Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК 9.** Здатність працювати автономно.
- ЗК 12.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

Фахові компетентності (ФК):

- ФК 1.** Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проєктів.
- ФК 2.** Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства.
- ФК 3.** Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах.
- ФК 4.** Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтно-оболонки.
- ФК 5.** Здатність аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.
- ФК 6.** Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання.
- ФК 7.** Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.
- ФК 8.** Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати.
- ФК 9.** Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності.
- ФК 10.** Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси.
- ФК 11.** Здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проєктах.
- ФК 12.** Здатність проводити регіональні дослідження.

Програмні результати навчання:

- ПРН 1.** Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.
- ПРН 2.** Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ.
- ПРН 3.** Пояснювати особливості організації географічного простору.

ПРН 4.Аналізувати географічний потенціал території.

ПРН 5.Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.

ПРН 7. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових.

ПРН 8. Застосовувати моделі, методи фізики, хімії, геології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних та суспільних процесів формування і розвитку геосфер.

ПРН 9. Аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.

ПРН 10. Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні.

ПРН 11. Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, чесності, професійного кодексу поведінки.

ПРН 12. Знати та вміти застосовувати на практиці методичний інструментарій географічної науки.

IV. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції.	Практичні роботи.	Самостійна робота	Консультації	Форма контролю */ Бали
Змістовий модуль 1. Географічні аспекти народонаселення						
Тема 1. Теоретико-методологічні основи географії населення	6	2	2	2	-	ДС, ДБ / 2
Тема 2. Історія демографічної думки в Україні	6	2	2	2	-	ДС,ДБ/ 2
Тема 3. Чисельність населення та методи його обліку	8	2	2	2	2	ДБ,ІРС / 2
Тема 4. Відтворення населення та його історичні типи	10	2	2	4	2	ДБ,ІРС / 2
Тема 5. Статева і вікова структура населення	8	2	2	4	-	ДБ,ІРС / 2
Тема 6. Трудові ресурси та їх використання	6	2	2	2	-	ДС,ДБ, / 2
Змістовий модуль 2. Розселення населення і його територіальна організація						
Тема 7. Расовий та етнічний склад населення	10	2	4	4	-	ДБ,ІРС / 3
Тема 8. Розселення населення	12	2	4	4	2	ДС,ІРС /3
Тема 9. Міське розселення	10	2	4	4	-	ДС, ДБ,ІРС / 3
Тема 10. Сільське розселення	10	2	4	4	-	ДС, ДБ,ІРС / 3
Змістовий модуль 3. Системи розселення						
Тема 11. Система розселення України	12	4	4	2	2	ДС, ДБ,ІРС / 2
Тема 12. Міграції населення	12	4	4	4	-	ДС, ДБ,ІРС / 2
Тема 13. Розселення українців в світі	10	4	4	2	-	ДС,

						ДБ, ІРС / 2
Види підсумкових робіт						Бал
Контрольна робота 1						20
Контрольна робота 2						20
Контрольна робота 3						20
Самостійна робота						10
Всього годин/Балів		120	32	40	40	8
						100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Завдання самостійної роботи здобувачів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані (розкривають тему завдання); не мають логічних і розрахункових помилок.

Тема змістового модуля	Тема для самостійного опрацювання	Види самостійної роботи
Тема 1	Антропогеографія і «географія людини»	Повідомлення, презентація
Тема 2	Безперервність процесу самооновлення населення за рахунок зміни людських поколінь	Повідомлення, презентація
Тема 3	Головні етнічні ознаки	Повідомлення, презентація
Тема 4	Кількісна, географічна та лінгвістична класифікації етносів світу	Повідомлення, презентація
Тема 5	Якісний і кількісний підходи до визначення трудових ресурсів	Повідомлення, презентація
Тема 6	Порівняння підходів до визначення населених пунктів представниками різних галузей знань	Повідомлення, презентація
Тема 7	Процес урбанізації: етапи, форми, типи	Повідомлення, презентація
Тема 8	Практика містобудування і типові планувальні структури міст	Повідомлення, презентація
Тема 9	Вплив природного середовища на сільське розселення і топографічна типологія сільських населених пунктів	Повідомлення, презентація
Тема 10	Сплески міграційної активності («хвилі міграції»): гунська, арабська, монголо-татарська хвилі, «стара еміграція» і «нова еміграція»	Повідомлення, презентація
Тема 11	Гіпотеза Томаса Мальтуса. Модель Денніса Медоуза	Повідомлення, презентація
Тема 12	Задачі демографічного прогнозування. Класифікація демографічних прогнозів. Методи оцінки чисельності населення на майбутнє	Повідомлення, презентація
Тема 13	Глобальні проблеми населення світу	Повідомлення, презентація

VI. МЕТОДИ ТА ФОРМИ НАВЧАННЯ

Словесні методи: лекція, пояснення, розповідь, бесіда: відбувається з використанням традиційних засобів навчання у поєднанні з засобами ІКТ.

Наочні методи: мультимедійні презентації.

Практичні методи: розв'язування задач з професійно-орієнтованим змістом.

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації: дискусії і диспути, створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

Методи контролю: індивідуальне та фронтальне опитування, дискусія, модульний контроль за допомогою тестування, залік.

Методи самоконтролю: самостійний пошук помилок, уміння самостійно критично оцінювати свої знання, визначати пріоритетні напрямки власного навчального процесу, самоаналіз.

Форми роботи: індивідуальна, групова, фронтальна.

Форми організації навчання: лекційні заняття, практичні заняття, самостійна робота здобувачів освіти, контрольні заходи.

VII. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо студента

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- не пропускати навчальні заняття, не спізнюватися на них та не займатися сторонніми справами на заняттях;
- чітко й вчасно виконувати навчальні завдання та завдання для самостійної роботи;
- виключати мобільний телефон під час занять і під час контролю знань; • брати участь у контрольних заходах.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом та керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:
 - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
 - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
 - дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
 - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Відповідно до частини 4 статті 42 Закону України «Про освіту» основними видами порушення є: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; вплив у

будь якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Роботи, у яких виявлено плагіат, так само як і однакові роботи різних здобувачів освіти, не оцінюються.

Перескладання – забороняється.

Цитування нормативно-правових актів, статистичної інформації під час виконання завдань не вважається плагіатом за умови наявності посилань.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Поточний контроль засвоєння навчального процесу за темами освітнього компонента здійснюється під час проведення практичних занять згідно з розкладом.

Якщо здобувач освіти отримав бал за темою освітнього компонента менший за максимальний, він має право лише один раз повторно скласти поточний контроль за темою (усна відповідь та виконання завдань). Зараховується найвищий результат. Скласти поточний контроль за темою можна на консультації у вільний від аудиторних занять час.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), він має право на консультації, а також з використанням ресурсів електронного ОК на платформі Moodle, відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється централізовано для усіх здобувачів освіти у визначений викладачем час. З графіком консультацій можна ознайомитися на кафедрі та на електронному ОК на платформі Moodle. Кінцевий термін перескладання та ліквідації заборгованості обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Оцінювання здійснюється відповідно до чинного Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://ed.vnu.edu.ua/71-2/нормативні-документи-вну-іменілесі-у>).

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента.

Поточна оцінка – це сума балів, які отримує здобувач за:

- поточну роботу з відповідних тем;
- виконання завдань з відповідних тем (під час аудиторного заняття та на платформі електронного ОК Moodle). Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (до -50 %).

Неформальна освіта при викладанні ОК

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/08/2022_Визнання_резул_татів_ВНУ_ім._Л.У._р_ед.pdf).

Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах тощо) на тематику, яка відповідає темам освітнього компонента, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

У межах навчального року Університет може визнати результати навчання, набуті в неформальній та/або інформальній освіті, в обсязі не більше як 10 % загального обсягу кредитів, передбачених ОП. На магістерському рівні – не більше ніж 5 кредитів.

VIII. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом.

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач освіти за поточну навчальну діяльність з освітнього компонента, становить 40 балів. При цьому враховуються присутність на заняттях та активність студента під час занять; вимоги академічної доброчесності; своєчасність виконання завдання. Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види навчальної роботи, передбачені силабусом освітнього компонента. Якщо підсумкова оцінка (бали) з освітнього компонента становить не менше як 75 балів, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з ОК. У протилежному випадку, або за бажанням підвищити рейтинг, студент складає екзамен. При цьому бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. На екзамен виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують умінь синтезувати отриманні знання застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Екзамен проходить у формі усної відповіді студентів згідно екзаменаційних білетів. Кожен білет включає три питання, які передбачають оцінювання теоретичних знань студентів та їх вмій і навичок використовувати відповідні знання на практиці. Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти

Від 75 до 100 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи.

Робота виконана вчасно, повністю відповідає поставленому завданню; отримані правильні результати; звіт виконано охайно; висновки до роботи повні, самостійні та обґрунтовані, відсутні логічні, граматичні та стилістичні помилки; наявні правильно оформлені посилання на джерела; на захисті здобувачем освіти продемонстровано розуміння як загального результату, так і кожного етапу роботи; здобувач знає нормативну базу, вільно володіє основними категоріями освітнього компонента, здатен пояснювати природу та зміст основних явищ і процесів, аргументовано викладає зміст навчального матеріалу, вміє доводити проблему, посилаючись на власні міркування, наукові джерела та дані, отримані за допомогою доступних інформаційних технологій і баз даних, вирішує складні проблемні завдання. Під час здійснення поточного контролю у формі тестів правильно вирішено від 75 до 100 % тестових завдань.

Від 50 до 75 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи.

Робота виконана вчасно, загалом відповідає поставленому завданню; в отриманих результатах та висновках наявні незначні недоліки; у звіті є несуттєві помилки як в змісті, так і в оформленні; на захисті здобувачем освіти загалом продемонстровано розуміння загального результату та кожного етапу роботи, проте наявні несуттєві помилки; здобувач освіти самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, допускає несуттєві помилки коли пояснює природу та зміст основних явищ і процесів; загалом демонструє вміння проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. Під час поточного контролю у формі тестів правильно вирішено від 50 до 75 % тестових завдань.

Від 25 до 50 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи.

Робота виконана із запізненням, наявні правильні результати менше ніж з 50 % завдань; наявні суттєві недоліки при виконанні роботи та в отриманих результатах, в оформленні та змісті звіту; висновки є неповними та недостатньо обґрунтованими; під час захисту роботи здобувач освіти припускається суттєвих помилок. Під час здійснення поточного контролю у формі тестів правильно вирішено від 25 до 50 % тестових завдань.

Від 1 до 25 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи.

Робота виконана із запізненням, наявні правильні результати менше ніж з 25 % завдань; наявні суттєві недоліки при виконанні роботи та в отриманих результатах, в оформленні та змісті звіту; висновки поверхневі та необґрунтовані; на захисті роботи здобувач освіти фрагментарно демонструє розуміння загального результату та кожного етапу роботи. Під час здійснення поточного контролю у формі тестів правильно вирішено менше 25 % тестових завдань.

У разі, якщо практична робота виконана із запізненням понад тиждень (без поважних причин), виконана вчасно, проте не захищена, бал знижується на 10 % від максимального бала.

Зарахування результатів навчання, отриманих у формальній та/або інформальній освіті

Результати освіти, отримані у формальній та/або інформальній освіті, можуть бути зараховані як додаткові у межах оцінювання.

Види наукової та практичної активності здобувачів освіти	Кількість балів
Проходження курсів, тренінгів, воркшопів або інших видів неформальної освіти в межах тематики освітнього компонента	до 15

Розподіл балів

Практичні роботи №№ 1-6 – максимальний бал 2,0 (за кожну).

Практичні роботи №№ 7-10 – максимальний бал 3,0 (за кожну).

Практичні роботи №№ 11-13 – максимальний бал 2,0 (за кожну).

Самостійна робота – максимальний бал 10.

Контрольна робота 1 – максимальний бал 20.

Контрольна робота 2 – максимальний бал 20.

Контрольна робота 3 – максимальний бал 20.

Комунікація

Основні платформи для комунікації викладача зі здобувачами освіти

1. Moodle (новинний форум, система приватних повідомлень, коментарі до завдань).

2. Група у Telegram Web, яка створюється старостою і працює протягом навчального семестру.

Індивідуальна консультація може бути надана здобувачу освіти в аудиторії (згідно розкладу консультацій), в телефонному режимі, у формі відповіді на письмовий запит, надісланий на електронну пошту викладача.

Шкала оцінювання

Освітній компонент оцінюється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня

75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

ІХ. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Чисельність населення світу та його динаміка.
2. Характеристика найбільших мегаполісів світу.
3. Особливості статеві-вікової структури та розміщення населення в країнах Латинської Америки.
4. Значення кількості населення для соціально-економічного розвитку країни.
5. Класифікація міст.
6. Особливості етнічної та релігійної структури населення Західної Європи.
7. Основні демографічні проблеми сучасного світу.
8. Форми розселення населення.
9. Особливості статеві-вікової структури та розміщення населення в країнах Південної Америки.
10. Історія виникнення демографії та становлення її як науки.
11. Особливості природного руху населення в країнах різних типів.
12. Охарактеризуйте суть демографічної політики Китаю та Індії.
13. Об'єкт та предмет дисципліни "Географія населення з основами демографії".
14. Сутність традиційного та сучасного типів відтворення населення.
15. Охарактеризувати сучасний стан демографічної ситуації в Західній Європі.
16. Розвиток демографічної науки в Україні.
17. Географічні особливості процесу шлюбності.
18. Охарактеризувати сучасний стан демографічної ситуації та рівень урбанізації країн регіону Північна Америка.
19. Облік населення. Історія переписів населення у світі.
20. Сутність та головні риси сучасного процесу урбанізації у світі.
21. Дайте оцінку демографічної ситуації регіону Східна (Центральна) Європа.
22. Методи та завдання дисципліни "Географія населення з основами демографії"
23. Расовий склад населення світу.
24. Особливості етнічної та вікової структури населення Північної Європи.
25. Місце географії населення в системі наук.
26. Поняття нації. Сучасні підходи до розуміння сутності нації.
27. Порівняйте демографічні особливості, етнічний та релігійний склад населення Північної Америки та Західної Європи.
28. Закони населення. Демографічний перехід. Демографічна революція.
29. Негроїдна раса, її характеристика та особливості розміщення.
30. Особливості етнічної та релігійної структури населення Південно-Західної Азії.
31. Статевий склад населення світу.
32. Поняття агломерації. Особливості росту агломерацій у різних країнах світу.
33. Особливості етнічної та релігійної структури населення Східної Азії.
34. Природний рух населення та його відтворення.
35. Європеїдна раса, її характеристика та особливості розміщення.
36. Порівняйте демографічні особливості, етнічний та релігійний склад населення Південної Америки та Європи.
37. Мовні сім'ї та їх характеристика.

38. Географічний аналіз еволюції форм урбаністичного розселення.
39. Особливості етнічної та релігійної структури населення Латинської Америки.
40. Етнічний (національний) склад населення планети.
41. Особливості освітнього рівня населення різних типів країн.
42. Дайте оцінку демографічної ситуації регіону країн Латинська Америка.
43. Віковий склад населення світу.
44. Теоретичні підходи до географічного вивчення якості життя населення.
45. Дайте оцінку демографічної ситуації регіону Південна Азія.
46. Регіональні особливості процесів народжуваності.
47. Географічні закономірності розміщення населення світу.
48. Дайте характеристику етнічного та національного складу населення України.
49. Зайнятість населення світу та його регіональні особливості.
50. Перехідні та змішані раси, їх характеристика та географія поширення.
51. Особливості розміщення населення в країнах Африки.
52. Міське населення світу та його характеристика.
53. Склад та географії слов'янської мовної групи.
54. Природні та соціально-економічні фактори впливу на демографічну ситуацію регіону Центральна Африка.
55. Релігії народів світу. Основні риси географії релігій.
56. Склад та географія індоевропейської мовної сім'ї.
57. Дайте оцінку демографічної ситуації регіону Австралія та Океанія.
58. Процеси урбанізації сучасного світу та її проблеми.
59. Склад та географія семіто-хамітської мовної сім'ї.
60. Китай: основні положення демографічної політики та результати її втілення.
61. Сільське населення світу та його характеристика.
62. Склад та географії германської мовної групи.
63. Охарактеризуйте особливості розміщення населення та темпи урбанізації в Північній Америці.
64. Смертність населення. Фактори, що впливають на рівень смертності.
65. Історичні типи відтворення населення.
66. Визначте спільні риси та відмінності демографічної ситуації на території України.
67. Нерівномірність розміщення населення на Землі.
68. Склад та географія уральської мовної сім'ї.
69. Порівняйте демографічні особливості, етнічний та релігійний склад населення України та країн Європи.
70. Поняття праце ресурсного потенціалу, економічно-активного населення та трудових ресурсів.
71. Склад та географія айстро-азійської мовної сім'ї.
72. Соціально-економічні фактори впливу на демографічну ситуацію Японії.
73. Міграційні процеси сучасного світу.
74. Географія української діаспори.

Х. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Влах М. Географія населення: Словник-довідник. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005.
2. Гладкий О. В., Іщук С. І. Географія міст. Геоурбаністика. Підручник. К. : ПАЛИВОДА А.В., 2014. 300 с.
3. Гудзеляк І. І. Географія населення : навч. Посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 126 с.
4. Де Блій Г., Муллер П., Шаблій О. Географія: Світи, регіони, концепти / Переклад з англ., за редакцією і з співучастю О. Шаблія. К. : Либідь, 2004.
5. Джаман В. О., Круль В. П., Чернюх Г. Я. Демогеографія. Навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2002.

6. Поручинська І. В., Поручинський В. І., Слащук А. М., Король П. П. Демографічна ситуація Північно-Західного економічного району : оцінка стану, акценти державного регулювання. Монографія. 2020. 150 с.
7. Поручинська І. В., Поручинський В. І., Слащук А. М., Сосницька Я. С. Історія становлення і розвитку демографічних знань в Україні. Львівська суспільно-географічна школа: історія, теорія, українознавчі студії: матеріали Всеукраїнської наукової конференції з участю закордонних учених, присвяченої 70-річчю кафедри економічної і соціальної географії Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, 19-20 листопада 2015 р.) [відп. ред.: проф. О. І. Шаблій]. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2015. С. 427-432.
8. Поручинський В. І., Поручинська І. В., Слащук А. М., Мельничук М. М. Система розселення Волинської області в умовах трансформації суспільства : монографія. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2015. 193 с.
9. Поручинський В. І., Слащук А. М. Основні методи суспільно-географічного дослідження системи розселення. Географія, екологія, туризм: теорія, методологія, практика. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю географічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (21-23 травня 2015 р.). Тернопіль: СМП "Тайп", 2015. С. 169-171.
10. Сюткін С. І. Географія населення: Курс лекцій для студентів природничо-географічних факультетів інститутів та університетів. Суми: СумДПУ ім. С. Макаренка, 2002.
11. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії: Навч. посібник. Одеса: Астропринт, 2009.
12. Україна. Огляд урбанізації. Міжнародний банк реконструкції та розвитку / Світовий банк, 2015. 195 с.
13. Цапок С.О. Поліетнічна експозиція світу у фокусі сучасних демовідтворювальних та міграційних процесів : монографія Львів: Апріорі, 2017.
14. Шаблій О. І. Основи загальної суспільної географії. Підручник. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003.
15. Шаблій О.І. Суспільна географія: у 2-х кн. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2015.